

До спеціалізованої вченої ради ID 8265
Державного торговельно-економічного
університету, 02156, м. Київ, вул.
Кіото, 19

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

доктора економічних наук, професора, професора кафедри міжнародної
економіки Західноукраїнського національного університету,
заступника директора ННІМВ ім. Б. Д. Гаврилишина
Куриляк Віталіни Євгенівни
на дисертаційну роботу Корогод Альони Ярославівни
на тему «**Національні енергетичні стратегії в умовах декарбонізації світової
економіки**»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 –
міжнародні економічні відносини

Актуальність теми дослідження. Сьогодні світ стоїть перед масштабними викликами, зумовленими зміною клімату, геополітичними кризами та енергетичною нестабільністю. У таких умовах кардинальний перегляд енергетичних стратегій стає не лише питанням екологічної відповідальності, а й стратегічною необхідністю для забезпечення економічної стабільності та національної безпеки.

Прискорення процесів декарбонізації є вирішальною у енергетичній стратегії країни. Адже вони є шляхом до зниження залежності від викопного палива, що у свою чергу мінімізує вразливість економік до коливань світових цін на енергоносії та зменшує екологічні ризики. У глобальному масштабі це допомагає досягти цілей Паризької угоди, уповільнити темпи зміни клімату та сприяє переходу до "зеленої" економіки з новими можливостями для інновацій і розвитку.

Для України це питання набуває ще більшої ваги. Війна, руйнування інфраструктури та залежність від імпорту енергоресурсів показали важливість зміцнення стійкості енергетичних систем. Відновлення енергетичного сектору має базуватися на принципах децентралізації, використання відновлюваних

джерел енергії, розвитку сучасних енергетичних технологій і цифровізації енергетичних процесів. Такий підхід не лише посилить енергетичну незалежність країни, а й створить основу для сталого післявоєнного розвитку і дозволить стати Україні частиною глобального енергетичного переходу.

У цьому контексті, порушена у дисертаційній роботі проблема пошуку ефективних стратегій модернізації національних енергетичних систем в умовах загроз глобальних екологічних викликів та загострення міжнародного суперництва за доступ та розподіл вичерпних енергетичних ресурсів, є безумовно актуальною. Разом з тим, додатково підтверджує важливість для розвитку науки та актуальність теми даного дисертаційного дослідження те, що на даний момент значна кількість теоретичних, методологічних, методичних та інших важливих аспектів зазначеної проблеми недостатньо висвітлені в науковій літературі.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Державного торговельно-економічного університету, а саме:

«Потенціал імпортозаміщення в Україні за умов становлення постіндустріальної економіки» (номер державної реєстрації НДР 0119U100625), в якій автором на основі статистики аналітичних служб та міжнародних організацій здійснено комплексний аналіз масштабів та регіональних пріоритетів прямого іноземного інвестування у проєкти відновлюваної енергетики України та ЄС;

«Стратегія структурної переорієнтації економіки України в умовах пандемії» (номер державної реєстрації НДР 0121U10960). Особистий внесок: систематизовано існуючі підходи до оцінки рівня енергетичної імпортозалежності ЄС та основні безпекові загрози у енергетичному секторі України;

«Геопросторова диверсифікація зовнішньої торгівлі України» (номер державної реєстрації 0120U104719), в якій здобувачем узагальнено досвід ЄС в частині регуляторних змін та управлінських практик щодо умов та механізмів диверсифікації енергетичного імпорту (довідка № 43д9/5-2023/238164 від 30.10.2023).

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, ступінь і повнота вирішення поставлених завдань.

Сформульована мета та поставлені завдання у повній мірі реалізовані та обґрунтовані у процесі дослідження, результати якого відображені у роботі, а також в узагальненому вигляді сформульовані у висновках до кожного з розділів та загальних висновках дисертації.

Методологічне підґрунтя складають розробки та положення сучасної економічної науки з проблематики трансформацій глобальної та національних енергетичних систем, а також комплексний підхід до розкриття новітніх тенденцій в регуляторних практиках держав світу в умовах реалізації цілей сталого розвитку та декарбонізації. Автором застосовано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання економічних явищ і процесів. Використано методи наукової абстракції, аналізу, синтезу, кроснаціонального порівняння, класифікації та систематизації, діалектичний, історичний та логічний методи у поєднанні із елементами інституціонального та процесного підходів, економетричного аналізу. Завдяки окресленому методичному інструментарію було виявлено причинно-наслідкові зв'язки між важливим блоками та сферами життя суспільства, яке розвивається в умовах суперечливої взаємодії як екзогенних, так і ендегенних чинників, визначено поліваріативність наслідків трансформаційних змін у сфері енергетики та економіки у цілому для різних їх учасників.

Текстова частина дисертації доповнюється релевантною змісту кількістю таблиць і рисунків, що свідчить про вміння автора опрацьовувати та

узагальнювати матеріал. Висновки та рекомендації аргументовані критичним аналізом значного обсягу статистичних даних, наукових праць вітчизняних і зарубіжних авторів.

Загалом варто вказати, що автору вдалося сформувати дійсно серйозну і багату джерельну базу для своєї роботи, значну частку із яких складають новітні фахові зарубіжні публікації. Імпонує те, що здобувач коректно посилається на використані джерела, дотримуючись засад академічної доброчесності. Посилання супроводжуються в списку джерел електронними адресами, що вказує і в певній мірі і на просвітницькі завдання виконаної роботи, презентуючи дійсно актуальну джерельну базу за відповідною науковою проблематикою. Достовірність отриманих результатів підтверджує апробація на конференціях.

Найвагоміші результати дослідження, їх наукова новизна та практичне значення.

Наукова новизна дисертаційного дослідження Корогод А.Я. полягає у поглибленні теоретичних засад та розробленні практичних підходів щодо формування національних енергетичних стратегій в умовах реалізації пріоритетів сталого розвитку та декарбонізації світової економіки. В представленій роботі автором продемонстровано вміння виявляти системні, діалектичні та причинно-наслідкові економічні зв'язки на глобальному, регіональному та національному рівнях як цілісної системи знань та теоретичних конструкцій.

Одним із важливих наукових результатів дисертаційного дослідження є внесок здобувача у формування та поглиблення категорійно-понятійного апарату досліджуваної теми. Це дозволило запропонувати цілу низку авторських визначень та уточнень ключових понять теми, зокрема таких як «національна енергетична стратегія», «декарбонізація», «декарбонізація виробництва», «декарбонізація споживання», «низьковуглецевий розвиток»,

«низьковуглецевий перехід», показати діалектичний взаємозв'язок між ними. На наш погляд, такі теоретичні здобутки дозволяють поглиблювати сам концепт сучасної економічної науки та створюють передумови для його перманентного оновлення у відповідності із змінами та трансформаціями міжнародного соціально-економічного середовища.

Сильною ознакою дисертації та її науковим здобутком варто вважати досягнення у значній мірі балансу між теорією та емпірикою, між конкретизацією певних процесів і явищ та їх узагальненням. Це яскраво виявляється у проведенні автором компаративного аналізу національних енергетичних стратегій та обґрунтуванні теоретико-методичних підходів до оцінювання їх результативності, що уможливило виявлення найбільш успішних стратегічних підходів до реалізації завдань декарбонізації та розглядати можливість урахування світового досвіду у вітчизняну систему державного управління енергетичним сектором;

Заслуговують на схвалення розроблені здобувачем концептуальні положення щодо модернізації енергетичної стратегії України, яка має бути сфокусована на цілому комплексі завдань середньо- та довгострокової дії. Зокрема цілком слушно такими визнано: досягнення завдань декарбонізації, реформування вугільної галузі, пришвидшення децентралізації енергетичної системи, а також відновлення енергетичної інфраструктури в повоєнний період. Важливим акцентом зазначених пропозицій є необхідність диверсифікації безпекових ризиків, чітка вибудова секторальних пріоритетів у реформуванні енергетичного сектора, що забезпечить адаптивність національної енергетичної стратегії України в умовах війни та повоєнної відбудови.

Вище зазначені характеристики дисертаційної роботи Корогод А.Я. та її результати засвідчують, що вона виконана на дійсно актуальну тему, вирізняється науковою цінністю та практичним значенням у контексті подальшого дослідження вітчизняною економічною наукою та формуванням

системи ефективної національної енергетичної стратегії на основі успішного зарубіжного досвіду. Фундаментальні теоретико-методологічні та практичні положення дисертації сприяють розумінню спрямованості регуляторної політики у сфері енергетики з метою забезпечення цілей сталого розвитку в нашій державі та посилення безпекових критеріїв у реалізації державних секторальних програм в умовах війни та повоєнний період.

Дискусійні питання та зауваження до дисертації

До положень, які потребують уточнення та додаткової аргументації, носять дискусійний характер чи мають деякі недоліки, можна віднести наступні:

1. В умовах, коли країни прагнуть зменшити залежність від викопних видів палива та розвивати альтернативні джерела енергії, нового змісту набуває питання енергетичної безпеки. Зокрема, йдеться не лише про стабільність постачання енергії, але й про надійність нових технологічних рішень, гнучкість енергетичних систем та здатність національних стратегій адаптуватися до геополітичних і кліматичних викликів. У зв'язку з цим варто було б посилити увагу до безпекового виміру, зокрема щодо зниження технічної та технологічної вразливості енергетичної системи країни.

2. Незважаючи на те, що в дисертації значну увагу приділено теоретичному осмисленню проблеми декарбонізації, категоріально-понятійний апарат потребує глибшого опрацювання. Зокрема, в параграфі 1.1 автор характеризує такі ключові поняття, як декарбонізація, низьковуглецевий розвиток і низьковуглецевий перехід, але водночас трактує їх як терміни, концепції, а подекуди — як процеси. Такий підхід створює методологічну невизначеність. Було б доцільно чітко окреслити авторське розуміння зазначених категорій — чи йдеться про термінологічні визначення, теоретичні поняття, узагальнені категорії чи про процесуальні явища — адже саме це дозволило б посилити концептуальну чіткість дослідження.

3. У дисертації обґрунтовано низку вагомих детермінант, що справляють як позитивний, так і контраверсійний вплив на процеси декарбонізації. Серед них автор виокремлює економічні, технологічні, інституційні, ринкові, політичні, соціокультурні, безпекові, секторальні, інфраструктурні та цивілізаційні чинники. Їх взаємодія є багатовимірною та нерідко суперечливою: одні й ті самі чинники можуть водночас виступати як драйверами, так і бар'єрами для реалізації стратегій декарбонізації залежно від національного контексту. Проте, попри аналітичну вагу такого висновку, він не знайшов відображення у висновках до розділу. Було б доцільно включити його до висновків, щоб підкреслити складність і багатовекторність впливу зазначених факторів на успішність переходу до низьковуглецевої економіки.

4. В основі авторського підходу знаходяться переважно проблеми декарбонізації у сфері виробництва енергії. Проте основні проблеми декарбонізації викликані діяльністю виробничих галузей, зокрема хімічної, автомобільної, авіаційної, металургії, які продукують основні викиди CO₂ в атмосферу. Тому дисертація виграла б якби автор у рекомендаціях врахував ці аспекти.

5. Теоретичне визначення стратегії (рубрикація 2 новизни «удосконалено») пропонується без ув'язки із об'єктом дослідження (процес декарбонізації світової економіки у цілому та економік окремих країн як її складової), але це має бути враховано при формуванні національної енергетичної стратегії.

Загальна оцінка дисертації

Дисертація А.Я. Корогод є самостійним завершеним дослідженням, виконаним на високому теоретико-методологічному рівні, вирізняється науковою новизною та є гідним внеском у розвиток вітчизняної економічної науки за проблематикою формування та реалізації національних енергетичних стратегій в умовах декарбонізації глобальної економіки. Результати

дослідження знайшли належну та достатню апробацію у вітчизняному та зарубіжному академічному середовищі, зокрема через публікацію 8 наукових статей (одна із яких цитована в міжнародній базі даних Scopus) та 7 тез міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Ознайомлення з дослідженням Корогод Альони Ярославівни дає можливість стверджувати, що подана дисертація на тему «Національні енергетичні стратегії в умовах декарбонізації світової економіки», відповідає вимогам спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» та вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341, вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, а її автор – Корогод Альона Ярославівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини».

Офіційний опонент:

професор кафедри міжнародної економіки
Західноукраїнського національного
Університету, заступник директора
ІНІМВ ім. Б. Д. Гавришина,
доктор економічних наук,
професор

Віталіна КУРИЛЯК

Підпис	<i>Віталіна Куриляк</i>
Завіряю:	<i>А. Семенів</i>
НАЧАЛЬНИК ЗАГАЛЬНОГО ВІДДІЛУ	